

לואו וכלשונו בסטנוגרמה הרשמית שלו. הוא דוגמה מעציבה לכך. זהו אוסף של רעיונות שאולים, ללא נסיון לגבשם בי מערך הגיוני, גיבוב דברים רדודים בעלי יומרה לעמקות, המסתמכים בשלוש מס' קנות שטחיות עד כדי גיחוך: (א) להקים במפא"י חוגים ללימוד, (ב) להקים בי מפא"י חוגים לבירור, (ג) לשתף צעירים באחריות — כלומר, לחלק להם גזרים.

חוששני כי סיכום זה עצמו דומה לפסל אספרסו: הוא מהיר וזול, אף שאינו חריף.

אינו אומר את הדברים כדי לקנער את יזהר — אף שמוטב היה לו לגיטטיזם את הבמה הפוליטית ולהתמסר למקום שכבודו (וכישורו) מונח בו, אך נאומי זה של יזהר מחייב תגובה, מפני שהוא אוסייני לתופעה ציבורית נפוצה מאד: ההשתמטות מהחובה להתמודד ברצינות עם בעיית הדור הצעיר.

דור זה — הדור שהיה צעיר מדי מכדי לקחת חלק בדין ודין הגדולה של מלחמת תש"ח, ילירי 1932 עד 1945 — הוא סימן שאלה גדול,

שנה מהדה ממאירה המשותפת כמעט לכל העסקנים הצעירים. בני כל החוגים והמפלגות: הקלפטומאניה הרחנית.

זוהי מין סחבנות, הנמשכת אל הסיסמה המבריקה: העסקן הצעיר קורא בחטף מאמר או ספר, פרימחו של זולתו, מעתיק ממנו כמה גוסחות נוצצות, וחוזר עליהן בנאומו הבא. הברר מביטה לו כותרות רועשות ביומונים ובצהרונים שאינם יודעים את המקור האמיתי. והעסקן מתעטף באיצטלה של אישיות גדול והוגהדעות מעמיק.

חבל שהעסקן יזהר סמילנסקי (בניגוד לסופר ס. יזהר) נדבק במחלה זו. הוא נאם במרכז מפא"י על בעיית הדור הצעיר. הוא זכה לפיכסמות רבת. איש לא הצביע

דור

על העיברה שבנאום המבריק בר לו, אין אף מחשבה מקורית אחת.

בהמוטו המשותף לרובו של ה"דור" נוער בגיל זה (20-30)? דומה שלא אסעה ולא אגזים אם אומר: לאן הערבי? זהו שיא הגאומי. שיא מבריק, באמת. חבל רק שהוא הופיע, לפני חמש שנים. על שער העולם הזה (1933).

כל שאר הרעיונות הנוצצים של הגאומ, בלי אף יוצא אחד מן הכלל, הופיעו לפני ארבעה חודשים בכתיבה קטנים, במטה אחת של אורי ראפ, מדען צעיר ומבריק. אפילו את הסיסמה "דור האספרסו" לא לקח יזהר מארתור קסטלר עצמו, שיצר אותה, אלא מאותה מסה — דבר הברור בעליל, מאחר שיוזר אינו מעתיק רק את הסיסמה, אלא גם את המשמעות שניתנה לה על ידי ראפ.

כל הוגהדעות מעכל כל העת רעיונות של זולתו. הוא דומה לשחקן כדורגל ה מקבל כדור של עמיתו. מגלגל אותו לעבר יעדו ומסורו הלאה. איש לא היה בא בטענות אל אותם עסקנים צעירים אלו בטלו את רעיונות הזולת, יעילו אותם, התמודדו איתם והוסיפו להם.

הצרה היא שאין הם עושים זאת. הם לוקחים את הקליפה הי חיצונית של המחשבה — הסיסמה — ומתעלמים מן התוך החי. את הסיסמה הם מוכרים תמורת כותי רת רועשת. אין הם עוזרים לפי רוח המחשבה, אלא לטביעתה כי ים של פיטפופייהכל שטחיות.

יזהר הסופר הוא בעל שיעוריקומה, וספי ריו שימשו חומר גלם למחשבה פוריה גם על מהות הדור הצעיר. ואילו יזהר ה עסקן נונה כחבריו — ונאומו על "דור האספרסו", שרק השבוע ניתן לקראו במי

האספרסו

היה זה דור של חקיניים, חקיני העליה השניה או חקיני הפלמ"ח. איננו זקוקים לצעירים המחפשים למיכשיריכיצות או לפרטיונים. כי החיך, אין בו כוח ואין בו אמת. ודור המקבל בעיניים עצומות את ערכי אבותיו, דור עקר הוא.

טוב שדור זה קטל את הערכים הישנים ואת המושגים הישנים, את האידיאלים הי ישנים ואת הסיסמות הישנות. מלאכת הי הרס כשלעצמה אינה יוצרת מאומה. אבל בלי הריסת הישן אין מקום לחדש.

כך באים אנחנו אל השאלה האמיתית, היחידה שיש לה משמעות. אין מקום לשאלה: האם הדור החדש מסוגל לשאת בערכים הישנים? השאלה הנכונה היא: האם הדור החדש מסוגל להוליד מתוך כו ערכים חדשים, כוחות חדשים?

אין רע בכך שדור זה בוחר לו בשפה משלו — שפת האספרסו והצ'אצ'אצ'א. הצירור המודרני והשירה המודרנית. אם סיגנון זה אמיתי, אם הוא מביע בכנות את תחושת-החיי, הריהו חוקי ככל סיגנון של כל דור אחר. האספרסו אינו נופל מן הגונו, והצ'אצ'אצ'א אינו פחות מוסרי מן הקראקוביאק.

השאלה היא: האם סיגנון זה יתגבש בהדרגה למשהו עמוק יותר, למוסר חדש ולציתיים חדשים? האם יהיה מסוגל להיר ליד יצירה של ממש, באמנות ובספרות, במחשבה המדינית והחברתית?

או במלים אחרות: האם מתוך ההמון הזה של שותי-האספרסו וצופי-בארדו ומאזיני-פרסלי ורוקי-דיצ'אצ'אצ'אצ'א, יקום פרבית הי ימים קומץ נכחד של מנהיגים אמיתיים — המסוגלים להתוות דרך עצמאית לפיתרון בעיות הי דור, ולהובילו בדרך זו.

הפסימיסטים אומרים: הדור אינו מסוגל לכך. שום דבר אינו נובט בו. כולם מוכנים להסתפק בנוחיותם העלובה, בגיבוב הפלגי תי שהעסקן יזהר סמילנסקי מציע להם. האופטימיסטים אומרים: תנו לו זמן. עוד לא היתה לו שהות ליצור מאומה. עוד הוא מחפש את עצמו. אין יוצרים יצירות גדולות בגיל 20. הניחו לו להתגבש, הלו אוון אזהרת ובלתי-משוחררת לבטוי — ובכיו היום יתפרץ. אני נמנה עם האופטימיסטים.

בשיא מלחמת תש"ח — היינו בי סך הכל רבבה אחת של לוחמים עייפים, ולפחות 90 אלף גושתמי טים כמדום וכלא-מדום הכיטו בנו בכזו ובזיליוול.

ו היתה שעתנו היפה ביותר — אך לא האחרונה. איך הוכיח דורנו את יכולתו למחרת המלחמה, כשהיה צורך להטביע חותם על המדינה? איך עמד במיב? חן, כאשר נעלם המתח הכפוי מן החוץ, והיה צורך להחליפו במתח הבא מבפנים? תוצאות מיבחן זה עגומות ביותר. דור לוחמי המלחמה התפטר למחרת היום מן האחריות. את עיצוב דמות המדינה הנית לאבותיו הקשישים, העייפים וחסרי-המתח, אנשי העליה השניה, הוא עצמו מיהר לע' מוד בתור — למישרות, לפרוגידידים, ל' שליחות לחוץ-לארץ.

לא המיבחן הציבורי לבדו הוא המכריע. חשוב עוד יותר המיבחן הפרטי. איך הוביחו בני דורנו את עצמם כפרטים? האם ידעו לפחות לעצב ערכים אנושיים וחברתיים, שיתנו טעם לחייהם האישיים? האם ידעו להעניק משמעות בתי ערך לביתם ולמשפחתם? האם השכילו, לפחות כאנשים פרטיים, לעורר כבוד בלב בניהם ואחיהם? אחת לשבועיים, בליל שבת, נערכת ב' מרפסת שמול דירת "מסיבה" של נוער. מדי פעם אני נדדם נוכח ריח הריקנות והשממון הנודף ממסיבות אלה. אך בכל שבוע שני עומדת המרפסת לרשות ההי רים וחבריהם. הם יושבים סביב שולחנות ומשחקים בקלפים, כמו כל השכנים על כל המרפסות מימין ומשמאל. לעומת הי שבמון הנורא שלהם, נראות מסיבות הי נערים והנערות כשופעי תוכן וטעם.

א להגן על דור האספרסו אני בא. אין הוא מוצא חן בעיני. נכונות כל ההאשמות המוטחות בניהם של בני דור זה: הם קונפורמיסטים ופורקי-עול, נטולי אישיות ואופי, בורגניים-צעירים ושוחרי-יו חיות, חכרי שאיפות לאומיות ופרטיות, בעלי השכלה ירודה וכוח-יצירה מדולדל. נכון שנדמה להם כי הכל מגיע להם. ונכון שכל שאיפתם בחיים היא להסתדר במהי רות האפשרית בקן קטן ועלוב וסטאנדרטי. כל זה נכון, ובכל זאת — ופכל זאת, מוטב כך מאשר אילו

מדאיג ער מאוד ובלתי-ימוכן כלל. אפשר להשתמש מן הבעיה בשתי דרכים: • עלידי הנפנות אחילתי לאמור: "אי זה דור נהדר! איזה דור בריא! איזה נוער יקר! הוא עולה על שני הדורות שקדמו לו, ורק המשימות חסרות לו כדי להוכיח את גדולתו!"

• עלידי קינה מיואשת, לאמור: "איזה דור נורא! איזה דור חסר אידיאלים! איזה נוער שנולד זקן! איזה אוסף של בורגנים-זעירים, נטולי מתח, אופי וכוח-יצון! איזה חבורה של גמדים עלובים! אחרי ענקי השומר והפלמ"ח!"

יזהר וחבריו מתנדנדים כמטיף מלת בין שני קצוות אלה. אולם שניהם כוזבים ועקרים.

ל שיכבת-גיל נוטה, במרוצת הי שנים, לשכוח את מגרעותיה ולפאר את עצמה. נעוריה נראים לה כתור הי זהב. יתכן שזה סימן לראשית ההזדקנות. שיכבת-הגיל שלי — דור הפלמ"ח וה' מחתרות, קימיה המדינה ולוחמי תש"ח — מתחילה לגלות סימפטומים מופלגים של מחלה זו, היא מתחילה לראות את עצמה כשיא כל הדורות, כדור אפוף גדולה והור. **לצעירי, אינו יכול להצטרף להעי רכה זו. אינו חושב שהיינו שוכי בתיגיל כה מפוארת, שאחינו הי צעירים חייבים להכניט בה בעיי רצה ובחברת-קודש.**

במקרה הטוב ביותר, היינו דור של ממלאי-פקודות. כל זקן וכל עולה חדש שהרים דגל, מצא בנו טוראים נאמנים. הקשבנו לדברי זאב זיבוטינסקי, והצטרפ' נו לאצ"ל בהיותנו בני 14. יצחק שדה קרא, וקם הפלמ"ח. גם לחי' וגם אצ"ל הנהגו, בשנים המכריעות, בידי מנהיגים שבאו זה עתה מפולין. ואסילו הכנענים התקבצו ל' קריאת בן הדור הקודם, שלא נולד בארץ. דור זה לא הוליד מתוכו עגנון חדש, רק את יגאל מוסיגנון ואת משה שמיר. גיבורי, אנשים כמו יגאל אלון ומשה דיין, היו ממלאי-פקודות מבטן-ומלוחה, אני שים שלא מרדו מעולם באבותיהם, שכל כוחם היה בכיצוע יעיל ומעשי של משרי מות שאחרים הסילו עליהם. נחלצנו למשי' מות" — אך לא "יצרנו משימות".

וזו התמונה האופטימית ביותר. למעשה אין היא נכונה. כי לוחמי כל המחתרות היו מיעוט קמנטן בדרוננו. בשעתנו היפה ביותר —

"העולם הזה", ספטמבר 1955